

К. В. Клименко

НАПРЯМИ РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ АНТИКРИЗОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

У статті всебічно проаналізовано накопичені в процесі реструктуризації фінансової системи України проблеми розвитку та визначено основні шляхи їх подолання на базі Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Стратегії сталого розвитку “Україна-2020”, Коаліційної угоди, що ґрунтуються на завданнях забезпечення стійкого й динамічного економічного зростання. У ході дослідження встановлено напрями реформування фінансової системи в контексті антикризового регулювання. Розглянуто відповідний європейський досвід та доцільність його імплементації в Україні. Характерною рисою дослідження є комплексний підхід до реформування на основі координації дій в усіх напрямках, таких як запровадження ефективного регулювання й нагляду, залучення інвестицій у надійні інструменти та розвиток інфраструктури фінансового сектору. Підкреслено необхідність прийняття проєктів Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року, Державної програми реформування системи захисту прав та законних інтересів споживачів фінансових послуг і Програми розвитку фондового ринку України на 2015—2017 роки “Європейський вибір — нові можливості для прогресу та зростання”. Запропоновано створення нової фінансової інституції — Державного банку розвитку. Особливу увагу приділено низці реформ щодо забезпечення фінансової стабільності в контексті функціонування рад із фінансової стабільності як на світовому, так і на національному рівні.

Ключові слова: фінансова система, реформування, стратегічний розвиток, регулювання, нагляд, Державний банк розвитку, Рада з фінансової стабільності.

Рис. 1. Табл. 1. Літ. 18.

К. В. Клименко

НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМИРОВАНИЯ ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ В КОНТЕКСТЕ АНТИКРИЗИСНОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ

В статье проведен всесторонний анализ накопленных в процессе реструктуризации проблем развития финансовой системы Украины и определены основные пути их преодоления на базе Соглашения об ассоциации между Украиной и Европейским Союзом, Стратегии устойчивого развития “Украина-2020”, Коалиционного соглашения, основанные на задачах обеспечения устойчивого и динамичного экономического роста. В ходе исследования установлены направления реформирования финансовой системы в контексте антикризисного регулирования. Рассмотрен соответствующий европейский опыт и целесообразность его имплементации в Украине. Характерной чертой исследования является комплексный подход к реформированию на основе координации действий во всех направлениях, таких как введение эффективного регулирования и надзора, привлечение инвестиций в надежные инструменты и развитие инфраструктуры финансового сектора. Подчеркнута необходимость принятия Комплексной программы развития финансового сектора Украины до 2020 года, Государственной программы реформирования системы защиты прав и законных интересов потребителей финансовых услуг и Программы развития фондового рынка Украины на 2015—2017 годы “Европейский выбор — новые возможности для прогресса и роста”. Предложено создание нового института — Государственного банка развития. Особое внимание уделено ряду реформ по обеспечению финансовой стабильности в контексте функционирования советов по финансовой стабильности как на мировом, так и на национальном уровне.

Ключевые слова: финансовая система, реформирование, стратегическое развитие, регулирование, надзор, Государственный банк развития, Совет по финансовой стабильности.

© Клименко К. В., 2015

Kateryna Klymenko

DIRECTIONS OF THE FINANCIAL SYSTEM REFORMATION IN UKRAINE IN THE CONTEXT OF CRISIS MANAGEMENT

In the paper development problems accumulated in the process of financial system restructuring in Ukraine are comprehensively analyzed, and the main ways to overcome them are determined on the basis of the Association Agreement between Ukraine and the European Union, the Strategy for Sustainable Development "Ukraine-2020", the Coalition Agreement that are based on objectives of ensuring the sustainable and dynamic economic growth. It is defined and assessed the main directions of the financial system reformation in the context of crisis management. European experience is considered and feasibility of its implementation in Ukraine is determined. A characteristic feature of the study is a comprehensive approach to reformation, which should be based on close coordination of actions in all its areas, namely introduction of effective regulation and supervision, attracting investments into reliable instruments and financial sector infrastructure development. It is emphasized on the need for acceptance of the Comprehensive Program of Financial Sector Development to 2020, the State Program of Reformation of the Protection System of Rights and Legal Interests of Financial Services Consumers, and the Stock Market Development Program of Ukraine for 2015-2017 "European choice — new opportunities for progress and growth". It is suggested to create a new financial institution — the State Bank of Development. Particular attention is paid to a number of reforms regarding ensuring the financial stability in the context of the Financial Stability Boards' functioning both on the global and domestic level.

Keywords: financial system, reformation, strategic development, regulation, supervision, the State Bank of Development, the Financial Stability Board.

JEL classification: H12, G18, G28.

Проблема нестабільності національної фінансової системи є доволі специфічною. З одного боку, вона пов'язана з моделлю економічного розвитку, з другого — з внутрішньою та зовнішньою борговою залежністю України. Тому визначення напрямів стабілізації й оздоровлення вітчизняної фінансової системи в контексті реформування економіки належить до першочергових загальнодержавних завдань. При цьому варто наголосити на створенні реальних стартових передумов структурної перебудови національної економіки, відновленні інвестиційного процесу, мобілізації через становлення фінансового ринку та фінансових інституцій. Адже комплексність змін у фінансовій системі нашої країни обумовлює потребу в розробленні науково-методичних підходів до розв'язання проблем її реформування.

Мета статті полягає у визначенні шляхів і пропозицій щодо напрямів реформування фінансової системи України в контексті антикризового регулювання.

Вагомий внесок у вивчення й розвиток цього питання зроблено фахівцями міжнародних фінансових організацій. Їхні публікації й рекомендації мають практичне значення та спрямування урядам держав, а напрацювання з подолання кризових явищ у фінансових системах деяких країн, здійснені на підставі ґрунтовних емпіричних досліджень, охоплюють широке коло питань. Слід виокремити праці таких зарубіжних і вітчизняних науковців, як Ф. Аллен, О. Береславська, Т. Єфименко, О. Іваницька, В. Коваленко, В. Корнеєв, П. Кравчук, С. Міщенко, С. Науменкова, В. Фурман, П. Хартман, І. Школьник [1—11] та ін.

Високо оцінюючи наукові здобутки з окресленої проблематики, треба зауважити, що питання реформування фінансової системи України в контексті антикризового регулювання досліджені недостатньо. Зазначене обумовило потребу в узагальненні проблем розвитку національної фінансової системи саме в цьому контексті, а також у розробленні практичних рекомендацій щодо проведення глибоких і комплексних реформ.

Сьогодні національна фінансова система зазнає однієї з найглибших криз за час незалежності України. Підвалини, на яких її побудовано, істотно похитнулися. Фінансова система не виконує належним чином функцію забезпечення стійкого економічного розвитку через недостатню незалежність вітчизняних органів регулювання й нагляду, низьку інформаційну прозорість, що перешкоджає економічному зростанню та інтеграції до європейського економічного простору. Загострилися накопичені за минулі роки “хронічні” проблеми, зокрема: відсутність чіткої взаємодії між державою, ринком і населенням; криза довіри населення до фінансових інституцій; відстороненість професійних учасників фінансового ринку від стимулювання розвитку економіки, їх орієнтованість на отримання швидких прибутків; відсутність ефективного позичальника та наявність “токсичних” активів. Поглибилися проблеми менеджменту, макро- й мікропруденційного нагляду за учасниками ринку фінансових послуг, наслідком чого стала неспроможність фінансових посередників розраховуватися за своїми зобов’язаннями.

З огляду на зазначене постає закономірне питання: що робити та як запобігти таким кризовим ситуаціям у майбутньому? Відповідь — реформувати національну фінансову систему шляхом розбудови ефективної системи нагляду за діяльністю фінансових інституцій та переорієнтації роботи фінансової (зокрема банківської) системи на реальний сектор економіки на основі вивчення й імплементації європейського досвіду.

Україні важливо не лише визначити напрями переходу до стратегічного антикризового реформування фінансової системи, а й внести відповідні зміни до нормативно-правових актів, конкретизувавши завдання та цілі. Такі документи вимагають комплексного бачення перспектив законодавчої підтримки національних реформ та утворюють систему антикризових заходів, покликану втілити в державне управління фінансовим сектором засади стратегічного управління, котрі мають превентивний, попереджувальний характер та не обмежуються декількома роками.

Основні нормативно-правові документи, що потребують термінової реалізації, розроблені на базі Стратегії сталого розвитку “Україна-2020”, Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Меморандуму про співпрацю з Міжнародним валютним фондом, щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України тощо. Розглянемо, наскільки заходи, передбачені в урядових програмах щодо реформування фінансової системи

України, відповідають їх меті та науково обґрунтованим шляхам їх досягнення (рисунок) [12; 13].

На базі фундаментальних документів, які визначають стратегію розвитку держави й економіки, треба систематизувати єдиний перелік законопроектів, котрі мають бути прийняті та впроваджені на виконання цих стратегічних планів. Серед таких реанімаційних пріоритетних проектів — Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [14], Державна програма реформування системи захисту прав та законних інтересів споживачів фінансових послуг [15], Програма розвитку фондового ринку України на 2015—2017 роки “Європейський вибір — нові можливості для прогресу та зростання” [16], закон “Про Державний банк розвитку України” [17] тощо.

Слід зазначити, що згідно з Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року, кінцевий варіант якої був затверджений Правлінням Національного банку України (постанова Правління НБУ від 18.06.2015 № 391) лише через рік після активного обговорення між державними регуляторами в особі Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Національного банку України та за участі широкого кола громадських організацій, реформування повинне проводитися в усіх секторах фінансової системи — в банківському, небанківських фінансових установ, на фондовому ринку та ринку капіталу. Однак ефективність таких реформ буде досягнута лише за умови комплексних перетворень, а саме:

— стосовно регуляторів фінансового ринку — зміцнення інституційної спроможності регуляторних органів та створення відповідних умов для посилення регуляторного впливу, підвищення стійкості фінансової системи країни, її кредитного та інвестиційного потенціалу;

— стосовно учасників фінансового ринку (різних форм власності) — забезпечення розвитку інфраструктури фінансового ринку на засадах збалансованості економічних інтересів, довіри й відповідальності, дотримання прав споживачів фінансових послуг, посередників, держави та формування конкурентного, прозорого, ефективного, функціонуючого фінансового ринку з дієвими механізмами регулятивного впливу держави на його кон’юнктуру й розвиток інституцій, а також реалізації програм співробітництва з ЄС, МВФ, Світовим банком, ОЕСР, ЄБРР, ЄІБ та іншими міжнародними фінансовими організаціями, асоціаціями й регуляторами у сфері фінансових ринків і послуг тощо (див. рисунок) [14].

Ефективність реформування національної фінансової системи оцінюватиметься за ключовими показниками (індикаторами), наведеними в таблиці.

На етапі наближення національної фінансової системи до європейської моделі є доцільним прийняття Програми розвитку фондового ринку України на 2015—2017 роки “Європейський вибір — нові можливості для прогресу та зростання” (далі — Програма) [16], що стимулюватиме приплив інвестицій

Коаліційна угода		
Запровадження ефективного регулювання	<p>Поліпшення якості регулювання фінансового сектору з метою забезпечення більш зваженого кредитного пруденційного нагляду, в т. ч. шляхом передачі функцій щодо нагляду за бюро кредитних історій від Нацкомфінпослуг до НБУ.</p> <p>Гармонізація вимог до учасників фондового ринку з директивами ЄС та посилення контролю за виконаннями пруденційних вимог із подальшим підвищенням надійності учасників фондового ринку.</p> <p>Приведення законодавства про регулювання страхових компаній у відповідність із директивами ЄС.</p> <p>Розроблення нормативно-правової бази для захисту прав кредиторів із урахуванням міжнародних впливів кризових явищ на учасників фінансового ринку.</p> <p>Включення можливості ухилення від оподаткування через фінансові інструменти шляхом запровадження ефективних механізмів запобігання створенню та діяльності фінансових пірамід, фінансових емітентів цінних паперів, їх виявлення й ліквідації, та посилення регулювання діяльності фінансових установ.</p> <p>Приведення законодавства щодо процесів злиття й поглинання учасників фінансового ринку у відповідність із найкращими практиками ЄС, що допоможе прискорити процедури консолідації, спростити операційний і юридичний процеси консолідації та розв'язати проблеми захисту прав вкладників, позичальників, інвесторів і платників податків.</p> <p>Забезпечення реалізації членства НКЦПФР у міжнародній асоціації регуляторів фондових ринків IOSCO та запровадження її принципів щодо регулювання українського фондового ринку, що, у свою чергу, надасть можливості для присвоєння національному фінансовому ринку, відповідно до класифікації міжнародного індексного агентства FTSE, статусу "Advanced Emerging".</p> <p>Впровадження в регуляторів фінансового ринку єдиних міжнародних стандартів електронного документообігу, надання адміністративних послуг та здійснення комунікацій із учасниками ринку в електронному форматі</p>	<p>Розвиток інфраструктури фінансового сектору</p> <p>Створення сучасної біржової інфраструктури із залученням провідних іноземних біржових операторів та вдосконалення розрахункової інфраструктури, що зменшить ризики учасників і дасть змогу сконцентрувати торги валютою, деривативами, акціями, облигаціями та іншими фінансовими інструментами на біржовому ринку.</p> <p>Удосконалення законодавства з функціонування товарного біржового ринку з метою забезпечення прозорого ціноутворення на товарних біржах та побудови системи ефективного нагляду за ними.</p> <p>Розроблення механізмів для забезпечення здешевлення фінансування капітальних інвестицій національних виробників</p>
Залучення інвестицій у надійні інструменти	<p>Лібералізація валютного регулювання й контролю шляхом скасування застарілих регуляторних актів та знаття необґрунтованого обмежень щодо трансграничного руху капіталу, спрощення процедури для іноземних інвесторів стосовно інвестування в Україну, репатріації доходів та для громадян України щодо інвестування за кордон.</p> <p>Розвиток інструментів фондового ринку шляхом прийняття закону про деривативи та вдосконалення законодавства щодо корпоративних облигацій і оподаткування доходу від операцій із фінансовими інструментами з урахуванням Директиви Ради ЄС № 2 004/39/ЄС "Про ринки фінансових інструментів" (MIFID).</p> <p>Поліпшення корпоративного управління</p>	<p>Розвиток інфраструктури фінансового сектору</p> <p>Створення сучасної біржової інфраструктури із залученням провідних іноземних біржових операторів та вдосконалення розрахункової інфраструктури, що зменшить ризики учасників і дасть змогу сконцентрувати торги валютою, деривативами, акціями, облигаціями та іншими фінансовими інструментами на біржовому ринку.</p> <p>Удосконалення законодавства з функціонування товарного біржового ринку з метою забезпечення прозорого ціноутворення на товарних біржах та побудови системи ефективного нагляду за ними.</p> <p>Розроблення механізмів для забезпечення здешевлення фінансування капітальних інвестицій національних виробників</p>
Програма діяльності Кабінету Міністрів України		
Нова економічна політика	Нова політика міжнародної допомоги	
<p>Прийняття Міністерством фінансів України разом із Національним банком України нормативно-правових актів, спрямованих на зменшення тіншового обігу готівки</p>	<p>Реалізація програм співробітництва з МВФ, Світовим банком, ЄБРР, ЄІБ та іншими міжнародними фінансовими організаціями</p>	

Джерело: складено на основі Стратегії розвитку України "Україна-2020: стратегія національної модернізації" (<http://www.nbuv.gov.ua/images/4/str.pdf>) та Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року (<http://www.reforms.in.ua/>).

Р и с у н о к. Реформа фінансової системи України у ключових законодавчих документах

Таблиця. Індикатори розвитку національного фінансового ринку

Показник	2014 (факт)	2020 (прогноз)
Споживча інфляція (за рік), %	24,9	щонайвище 5
Рівень доларизації кредитів і депозитів, %	50	нижче 40
Рівень золотовалютних резервів, млрд дол. США	7,3	38,7
Рівень середньозважених ставок за новими кредитами нефінансових корпорацій у національній валюті, % річних	16,7	щонайвище 8
Упровадження принципів і цілей регулювання ринку цінних паперів IOSCO	10 із 37	20 із 37
Статус фінансового ринку України за класифікацією міжнародного індексного агентства FTSE	без статусу	Advanced Emerging
Рейтинг Світового банку "Doing Business" у частині захисту міноритарних інвесторів, місце	109-е із 189 країн	Серед перших 30 позицій
Рейтинг Світового банку за рівнем капіталізації лістингових компаній, місце	59-е із 109 країн	
Рейтинг Світового банку за обсягом торгів на фондовому ринку, місце	61-е із 107 країн	
Рейтинг економічної свободи Heritage foundation	162-е із 189 країн	

Джерело: складено на основі Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року (<http://www.reforms.in.ua>).

у вітчизняну економіку через інтеграцію фондового ринку у світові ринки капіталу та запровадження найкращих європейських стандартів і практик. Реалізація Програми на період до 2017 р. також сприятиме подальшому реформуванню корпоративного сектору, підвищенню ефективності регулювання емітентів, розширенню інструментарію на фондовому ринку; стимулюватиме приплив інвестицій на фондовий ринок; забезпечить надійне й результативне функціонування ринкової інфраструктури, проведення єдиної державної політики поліпшення інвестиційного клімату тощо.

Переконливим аргументом на користь реалізації Програми є підвищення позиції нашої держави в рейтингу "Doing Business" ("Ведення бізнесу"), котрий оцінює законодавство, пов'язане з регулюванням бізнесу, та його застосування у 189 країнах, а також у окремих містах (наразі Україна за показником індексу рівня захисту прав інвесторів посідає 128-е місце з показником 4,3 бала із 10 можливих) [16].

Гостра дискусія серед нормотворців розгортається щодо прийняття Державної програми реформування системи захисту прав та законних інтересів споживачів фінансових послуг, а також формату законодавчої реалізації реформ у цій сфері. Кабінетом Міністрів України був розроблений проект розпорядження "Про затвердження плану заходів щодо реалізації Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012—2017 роки" [15] із метою розбудови такої системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг, яка матиме комплексний характер, буде доступною й зрозумілою для населення та забезпечуватиме належну якість

послуг у сфері фінансів, недопущення застосування дискримінаційної стосовно споживачів практики роботи фінансових установ, у т. ч. угод і засобів їх виконання, а також надання фінансових послуг установами, котрі не мають на це права та послуг, що не регулюються.

На думку фахівців Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), підвищення уваги до захисту прав споживачів фінансових послуг по всьому світу пояснюється особливостями сучасних фінансових продуктів і послуг, які передбачають можливість перекадання ризиків, що виникають, саме на споживачів. Нездатність останніх правильно зрозуміти й оцінити ризики на тлі недостатнього правового регулювання й агресивних методів просування фінансових та інвестиційних послуг, котрі до того ж можуть супроводжуватися шахрайством, зловживаннями й неправомірними діями з боку постачальників послуг, створює загрозу для економічної безпеки населення та підриває його довіру до фінансового ринку, що зрештою негативно позначається на добробуті громадян і стримує економічний розвиток. Зрештою, забезпечення належного захисту прав споживачів фінансових послуг повинне супроводжуватися збільшенням їхньої відповідальності, що сприятиме зниженню ризиків діяльності цих фінансових установ, чия поведінка на ринку є виваженою та економічно обґрунтованою.

Удосконалення системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг позитивно вплине на загальну економічну ситуацію в Україні. Відновлення довіри до фінансових інституцій сприятиме залученню до фінансового сектору заощаджень населення, а належне використання можливостей фінансового сектору для задоволення соціальних потреб громадян (насамперед медичного й пенсійного забезпечення через механізми медичного страхування та недержавного пенсійного забезпечення) — зменшенню навантаження на державні фінанси, що, у свою чергу, дасть змогу спрямовувати вивільнені фінансові ресурси на економічний розвиток і зростання. Як бачимо, національна фінансова система потребує серйозних антикризових і реанімаційних “ін’єкцій”, а отже, чималої державної підтримки.

Щоб запровадити нові підходи до модернізації національної економіки на найближчих два роки, Верховною Радою України було представлено законопроект закону “Про державний банк розвитку України” № 3445 від 18.10.2013 [17], який може стати основним інструментом кредитування стратегічних галузей української економіки. Цей законопроект розроблено з метою стимулювання й підтримки розвитку пріоритетних сфер економіки, інвестиційних та інноваційних проектів; залучення для їх фінансування довгострокових зовнішніх інвестицій; поглиблення співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та інститутами розвитку інших країн; сприяння підтримці структурних змін у економіці та розбудові банківської системи шляхом встановлення правових засад створення й функціонування спеціалізованого

Державного банку розвитку. Його головне завдання полягатиме в наданні на сьогодні практично відсутніх в Україні довгострокових кредитів стратегічно важливим секторам вітчизняної економіки та високотехнологічним галузям.

Вважаємо такий крок досить логічним, адже подібні спеціалізовані фінансові установи створені в багатьох країнах. Так, у Туреччині, Руанді, Фіджі, Бразилії банкам розвитку належить 10 % і більше активів національної банківської системи [7]. Враховуючи велику роль цих установ у відродженні фінансових систем різних держав світу, Україні такий банк однозначно потрібний. Він може стати потужною інвестиційною платформою для спрямування потоків державних коштів на підтримку пріоритетних інвестиційних та інноваційних проєктів, забезпечення доступу суб'єктів господарювання й фінансових інституцій до довгострокових кредитних ресурсів, що стимулюватиме розвиток експортного потенціалу.

Щодо капіталу Державного банку розвитку, котрий згідно із законопроектом повинен становити щонайменше 1 млрд євро на першому етапі формування фінансової інституції, слід зауважити, що його держава може сформувати за рахунок емісії ОВДП та внесення їх до статутного фонду банку з подальшим викупом НБУ. Таким чином, Державний банк розвитку України отримує понад 20 млрд грн для інвестування пріоритетних і системно важливих галузей економіки держави. Надалі статутний фонд треба буде збільшувати: його розмір повинен дорівнювати щонайменше 5 млрд євро [9; 17].

З огляду на зазначене, Державний банк розвитку України потрібно створювати якнайшвидше, адже це дасть можливість:

- 1) реалізувати заходи державної економічної політики, активізувати інвестиційні процеси в країні, поширювати культуру довгострокового фінансування. Керівництво банку визначатиме пріоритетні галузі, кредитувати їх та залучати комерційні банки до таких операцій, а також стимулюватиме розвиток державно-приватного партнерства;

- 2) стабілізувати банківську систему, валютний ринок, повернути вклади населення й інвесторів до банківської системи;

- 3) зменшити процентні ставки кредитування (на першому етапі банк розвитку має кредитувати пріоритетні галузі економіки максимум під 10 % річних, а надалі процент за кредитами повинен знижуватися та зрештою не перевищувати 5 %);

- 4) залучати в національну економіку чималі інвестиції від міжнародних фінансових організацій. Наприклад, якщо прямі іноземні інвестиції нашої держави, згідно зі Стратегією розвитку України, мають становити 40 млрд дол. США, то внесок Державного банку розвитку може досягати 30—35 млрд дол. [9].

Продовжуючи розглядати реформування фінансової системи зарубіжних країн, зауважимо, що, приміром, особливістю США стало істотне ускладнення систем регулювання й нагляду, підвищення ступеня деталізації об'єктів

і суб'єктів регулювання, що проявилось в зростанні кількості робочих груп, наглядових колегій та комісій у структурі існуючих організацій та їх розгалуженій спеціалізації на окремих регулятивних напрямках. Зокрема, центральне місце в новій американській системі регулювання посіла Рада з нагляду за фінансовою стабільністю, створена при президенті США, головна мета якої полягає в проведенні моніторингу системних ризиків у фінансовому секторі та розробленні заходів із їх зниження.

Зважаючи на ключову роль фінансової системи в генерації й трансмісії кризових явищ, на самітах G-20 протягом 2009—2011 рр. прийнято низку рішень щодо активного проведення реформ у розрізі інституційної трансформації у світову фінансову систему. Зокрема, доленосним рішенням стало створення у квітні 2009 р. на саміті в Лондоні Ради з фінансової стабільності, якій було доручено розроблення пропозицій із реформування фінансового сектору. У своєму повідомленні під назвою “Європейський фінансовий нагляд” від 27 травня 2009 р. Єврокомісія запропонувала ряд радикальних реформ, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності на рівні ЄС, включаючи створення Європейської ради з аналізу системних ризиків та Ради з фінансової стабільності, відповідальних за макропруденційний нагляд [2]. Головними завданнями цих організацій визначено проведення моніторингу та оцінювання системних фінансових ризиків із метою завчасного виявлення проблем, розроблення рекомендацій для національних регуляторів. А це передбачає активне управління ризиками на макрорівні.

У вересні 2009 р. на саміті в Пітсбурзі процес підготовки пропозицій продовжився, а на саміті в Торонто в червні 2010 р. наголошувалося, що в провідних країнах світу розроблені рекомендації вже впроваджуються в практику регулювання фінансового сектору з урахуванням як особливостей національних фінансових систем, так і проблем, котрі проявилися під час кризи [2].

В Україні радикальним кроком на шляху запровадження ефективних реформ стало створення відповідно до указу Президента України № 170/2015 від 24.03.2015 Ради з фінансової стабільності, головним завданням якої є забезпечення своєчасного виявлення та мінімізації ризиків, що загрожують стабільності банківської й фінансової системи держави [18]. На сьогодні вона проводить моніторинг і оцінку поточних та потенційних зовнішніх і внутрішніх загроз, системних ризиків для фінансової системи країни з метою виявлення ознак нестійкого фінансового стану банківської системи, а також обставин, котрі загрожують стабільності банківської й фінансової систем держави. Цей наглядовий орган готує рекомендації щодо мінімізації системних ризиків, які загрожують стабільності вітчизняних банківської й фінансової систем, та розробляє ефективні механізми співробітництва та координації дій із забезпечення фінансової стабільності держави, у т. ч. удосконалення законодавчого регулювання в зазначеній сфері.

Підсумовуючи викладене, варто зауважити, що стратегічний розвиток фінансової системи в умовах антикризового регулювання повинен сформувати фундамент для забезпечення розбудови в Україні стійкої та прозорої фінансової системи, котра сприятиме подоланню викликів і загроз, які поставили перед нашою країною, її довгостроковому економічному зростанню, економічній безпеці, а також уможливить її інтеграцію у світовий економічний простір.

Саме такий цілеспрямований і комплексний підхід до реформування фінансової системи в контексті реалізації цільових показників Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” та введення в дію адаптивного реанімаційного документа — Плану законодавчого забезпечення реформ, зокрема його третього системно важливого розділу “Стабілізація макроекономічної ситуації та реформування економіки”, дасть Україні потужний імпульс для досягнення високого рівня розвитку економіки, а також надасть можливість виконати Коаліційну угоду та забезпечити європейський рівень добробуту громадян.

Список використаних джерел

1. *Allen F. Comparing Financial Systems* / F. Allen, D. Gale. — MA : Cambridge MIT Press, 2009. — 520 p.
2. *Береславська О. І.* Реформування фінансового сектору України в контексті антикризового регулювання / О. І. Береславська // Науковий вісник Національного університету державної податкової служби України. Серія : економіка, право. — 2012. — № 4. — С. 61—66.
3. Фінансова система національної економіки: проблеми розвитку та управління змінами : монографія : у 3 т. Т. 1 / за ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. упр.” — К., 2012. — 892 с.
4. *Іваницька О. М.* Фінансовий сектор України в системі забезпечення інноваційного економічного зростання / О. М. Іваницька // Фінансова система національної економіки: проблеми розвитку та управління змінами : монографія : у 3 т. Т. 1 / за заг. ред. Т. І. Єфименко ; ДННУ “Акад. фін. упр.” — К., 2012. — С. 317—418.
5. *Коваленко В. В.* Реформування та стратегічний розвиток фінансової системи України / В. В. Коваленко // ScienceRise. — 2015. — № 2 (3). — С. 43—46.
6. *Корнеев В. В.* Трансформація фінансового сектора економіки України: перспективи і завдання посткризового розвитку / В. В. Корнеев В. М. Томіленко, О. В. Куценко // Роль науки у формуванні сучасної моделі державного регулювання економіки : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., 17—18 трав. 2013 р., Київ. — К., 2013. — С. 163—167.
7. *Кравчук Н. Я.* Дивергенція глобального розвитку: сучасна парадигма формування геофінансового простору / Н. Я. Кравчук. — К. : Знання, 2012. — 782 с.
8. *Науменкова С. В.* Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури : монографія / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко ; Нац. банк України, Ун-т банк. справи, Центр наук. дослідж. — К., 2009. — 384 с.
9. *Фурман В.* Економіку врятує Банк розвитку / В. Фурман [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://fakty.ua/ua/index/read-blog/id/1620>.
10. *The role of financial markets and innovation in productivity and growth in Europe* / P. Hartmann, F. Heider, E. Papaioannou, M. Lo Duca // ECB Occasional Paper. — 2007. —

№ 72 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ecb.int/pub/pdf/scrops/ecbosp72.pdf>.

11. Інтеграційні процеси на фінансовому ринку України : монографія / за заг. ред. А. О. Єпіфанова, І. О. Школьник, Ф. Павелки ; ДВНЗ “Укр. акад. банк. справи Нац. банку України”. — Суми, 2012. — 258 с.

12. Стратегія розвитку України “Україна-2020: стратегія національної модернізації” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/images/4/str.pdf>.

13. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_\(body\).pdf](http://www.kmu.gov.ua/kmu/docs/EA/00_Ukraine-EU_Association_Agreement_(body).pdf).

14. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.reforms.in.ua/>.

15. Сучасний стан системи захисту прав і законних інтересів споживачів фінансових послуг, шляхи її реформування : матеріали Інформаційного управління Апарату Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://rada.gov.ua/news/Novyny/107513.html>.

16. Проект Програми розвитку фондового ринку України на 2015—2017 роки “Європейський вибір — нові можливості для прогресу та зростання” [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://nssmc.gov.ua/fund/development/plan>.

17. Про державний банк розвитку України: проект закону України від 18.10.2013 № 3445 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=48717.

18. Про Раду з фінансової стабільності : указ Президента України від 24.03.2015 № 170/2015 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/170>.